

Udskriftsdato: 19. december 2025

KEN nr 9326 af 25/06/2009 (Gældende)

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2009-6-0824

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: 2009-6-0824

Pressenævnets kendelse i sag nr. 2009-6-0824

Resumé

Klager – et behandlingssted – klagede over udsendelsen ”21 Søndag” på Danmarks Radio.

Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er massemediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives, er korrekte, herunder ved forelæggelse for den pågældende.

Efter det oplyste er Scientologys grundlægger, L. Ron Hubbard, ophavsmanden til principperne i [K] metoden. Klager har oplyst, at [K] Danmark har modtaget donationer fra Scientology, ligesom det af reklamefilmene fra Scientology fremgår, at Scientology støtter åbningen af nye [K] centre. Af [K] Danmarks regnskaber fremgår, at behandlingscentret i 2005 og 2006 betalte penge til [K] Europa. Lederen af [K] Danmark, [B], er scientolog og har oplyst, at et antal personer, som har modtaget behandling i [K] Danmarks behandlingscenter, efterfølgende har tilsluttet sig Scientology.

Pressenævnet finder, at der har været tilstrækkeligt belæg for, at Danmarks Radio i udsendelsen fremhævede en forbindelse mellem [K] organisationerne og Scientology. Nævnet finder imidlertid, at der ikke alene ved udsagnene fra [E] og [C] er tilvejebragt dokumentation for, at Scientology har modtaget penge fra [K] Danmark via [K] Europa, [K] International og ABLE. Nævnet finder det beklageligt, at Danmarks Radio ikke indhentede yderligere dokumentation for den påståede pengestrøm. Under hensyn til, at det fremgår af udsendelsen, at dokumentationen for pengestrømmen er udsagnene fra [E] og [C], og at [K] Danmark ved [B] i udsendelsen fik lejlighed for at imødegå beskyldningerne, udtaler nævnet ikke kritik af Danmarks Radio for ikke at kontrollere beskyldningerne yderligere.

Det lægges til grund, at Danmarks Radios journalist inden telefoninterviewet den 28. januar 2009 med [B] præsenterede sig og oplyste, at han ringede som journalist fra Danmarks Radio. Da lydoptagelser i dag anses som et almindeligt journalistisk arbejdsredskab, finder nævnet ikke grundlag for at kritisere, at interviewet med klager blev optaget og anvendt i udsendelsen, uden at journalisten gjorde opmærksom på det.

[B] blev senere tilbudt at medvirke i et nyt båndet interview, men afslog tilbuddet, da han alene ønskede at medvirke i et direkte interview. Nævnet finder herefter heller ikke grundlag for at kritisere Danmarks Radio for ikke at have givet [K] Danmark tilstrækkelig mulighed for at komme til orde med henblik på kommentering af beskyldningerne i udsendelsen.

Pressenævnet finder, at udsendelsen kan give det fejlagtige indtryk, at behandlingen på [K] Danmarks behandlingscenter alene består i saunaprogrammet. Da saunaprogrammet imidlertid udgør en væsentlig del af behandlingsprogrammet og må anses for at være kontroversielt, finder nævnet, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik af Danmarks Radio for at fokusere på saunaprogrammet uden at omtale andre dele af behandlingsprogrammet.

Nævnet finder, at Danmarks Radio heller ikke i øvrigt har tilsidesat god presseskik.

Det følger af medieansvarsloven § 36, stk. 1, at anmodning om genmæle i massemedierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et massemedie, skal tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Pressenævnet finder det ikke dokumenteret som utvivlsomt rigtigt, at der er betalt penge fra [K] Danmark til Scientology, og da udsagnet kan være egnet til at påføre [K] skade af betydning, er klager som udgangspunkt berettiget til et genmæle heroverfor. Pressenævnet finder imidlertid, at klagers genmæletekst vedrørende forholdet blot er en gentagelse af de synspunkter, som [K] Danmarks leder [B] fremkom med i udsendelsen. [B] er således citeret for at sige, at [K] Danmark ikke betaler licens, der går til Scientology, og at de penge, der er betalt til [K] Europa, vedrører konsulentbistand og uddannelse af personale. [K] Danmark er derfor ikke berettiget til at få bragt et genmæle over for oplysningen om betaling af penge til Scientology.

Nævnet finder heller ikke grundlag for at fastslå, at [K] Danmark på andre punkter har krav på genmæle.

Bestyrelsen i [K] Danmark har ved [A] og [B] klaget til Pressenævnet over en udsendelse på Danmarks Radio den 1. februar 2009, idet man mener, at god presseskik er tilsidesat. Klagen omfatter endvidere afslag på genmæle.

1 Sagsfremstilling

Danmarks Radio bragte den 1. februar 2009 i udsendelsen *21 Søndag* et indslag om [K]. Af introduktionen til indslaget fremgik følgende:

”Studievært: ... I aften om en afvænningsmetode, der bygger på Scientology. Metoden, som Scientology grundlæggeren L. Ron Hubbard har udviklet, går i al sin enkelthed ud på, at alkohol eller narkotika skal svedes ud, fordi giftstofferne ophobes i kroppens fedtvæv [af skærbilledet fremgår personer i en sauna], men så enkelt kan det desværre ikke klares.

Henrik Rindom, overlæge, Psykiatrisk Center Hvidovre: Altså at forestille sig, at alle stofferne sidder i fedtet, og at man kan komme af med dem ved at svede dem ud, vidner jo om en fuldstændig manglende forståelse for, hvordan organismen håndterer giftstoffer.

Studievært: Alligevel bliver der pumpet millioner af danske skattekroner ind i [K], som programmet hedder, og en del af de penge havner i Scientologys kasse.

[C]: Skattepenge går til Scientology. De ryger gennem et indviklet system, så man tror, de ikke gør det, men det er sådan, det fungerer.”

Af indslaget vedrørende [K] Danmark fremgik følgende:

”Studievært: Scientology bruger narkomaner til at få del i offentlige kroner. Sådan lyder kritikken fra tidligere højtstående medlemmer af bevægelsen. Ifølge disse bliver der kanaliseret skattekroner fra behandlingsstedet [K] i Holbæk til Scientology kirkens top. Vi begynder denne historie med at kaste et blik på, hvordan [K] præsenterer sig selv.

[Det vises klip fra en Scientology reklamefilm. Lederen af Scientology udtaler sig i filmen om [K]].

...

Speak: [K] Danmark præsenterer selv sine behandlingsresultater sådan her på hjemmesiden: ”Generelt har [K] centre 60-70 %, der stadig er stof- og alkoholfrie efter to år. Dette skal sættes i sammenligning med 10-20 % ved de mere traditionelle programmer.” Sådan står der altså på [K]s hjemmeside...

Studievært: [K] er altså efter eget udsagn et seriøst behandlingstilbud til stofmisbrugere, og oven i købet med en succesrate langt over gennemsnittet. Metoden er beskrevet og ikke mindst udførligt illustreret i

denne bog af Scientology kirkens grundlægger, L. Ron Hubbard. Men førende danske misbrugseksperter sætter stort spørgsmålstegn ved, om [K]s behandlingsmetoder overhovedet har nogen virkning.

[D], tidligere behandlet på [K]: Man skulle svede stofferne ud i saunaen, hvor man sad i 4½ time om dagen.

...

Speak: Det første, der skete, da [D] ankom til [K], var, at han skulle afgiftes for de stoffer, han var afhængig af. Hash, ecstasy og speed. Hos [K] er der lagt et program for afgiftning af narkomaner. Programmet bygger på Scientology stifteren L. Ron Hubbards idéer.

...

Speak: I denne bog, der beskriver afgiftningen, bliver stoffer og medicin taget fra misbruger, der dermed ikke bliver nedtrappet. Misbruger får det, man populært kalder en kold tyrker.

Speak: 21. Søndag har præsenteret bogen [L. Ron Hubbards bog] for en af landets førende misbrugseksperter, Henrik Rindom.

Henrik Rindom, overlæge, Psykiatrisk Center Hvidovre: Hvis man er. At man i den situation bare fjerner alle de illegale rusmidler, personen har taget, kan de havne i situationer, hvor de både bliver psykotiske. Vi kan se, at de får nogle krampeanfald. Vi kan se, at de får hjerteproblemer. Der er mange forskellige symptomer, man skal være opmærksom på i den situation.

Speak: Under afgiftningen får stofmisbruger vitaminer, grøntsager og væske, men altså ingen nedtrapningsmedicin. Ifølge L. Ron Hubbard ophober narkotiske stoffer sig i kroppens fedtvæv, og derfor mener [K], at de skal svedes ud.

...

Henrik Rindom: At afgifte på den måde er set ud fra en faglig synsvinkel fuldstændig unuanceret og tager ikke hensyn til hverken den enkelte person og hvad den enkelte person formår, rent fysisk, psykisk eller hvad det er for nogen stoffer, de har taget tidligere.

...

Speak: Klinisk overlæge Christian Hvidt er helt enig. Han arbejder til daglig med narkomaner og afvæbning i Københavns Kommune.

Christian Hvidt, klinisk overlæge, Københavns Kommune: Nej, der er ikke videnskabeligt belæg for, at det er hjælper. Altså, det er aldrig bevist, at denne her behandling med at svede affaldsstoffer ud af kroppen hjælper.

...

Henrik Rindom, overlæge, Psykiatrisk Center Hvidovre: Altså at forestille sig, at alle stofferne sidder i fedtet, og at man kan komme af med dem ved at svede dem ud vidner jo om en fuldstændig manglende forståelse for, hvordan organismen håndterer giftstoffer. Det er og bliver leveren, der er vores store kemiske fabrik, der afgifter os.

...

Speak: Lederen af [K] Danmark hedder [B]. Han er scientolog og er overbevist om, at L. Ron Hubbards metoder virker.

[B]: Personligt har jeg været stofmisbruger i tyve år, ikk'. Levet på gaden i en del år og så videre. I dag sidder jeg her og har været stoffri de sidste tolv år og er leder af behandlingscenteret, så lige der er bevist for, at det virker.

...

Henrik Rindom (sidder og kigger på illustrationer i L. Ron Hubbards bog 'Purification Rundown'): Jeg gad vide, hvor mange, der kan tåle at sidde i en sauna, hvis man samtidig har abstinenser. Nej, nu kan jeg ikke holde ud at se på det længere. Tak. Det var rigeligt!

Studievært: Inden vi vender tilbage til [K], skal vi lige kaste et hurtigt blik på Scientology. Bevægelsen blev stiftet af sciencefiction-forfatteren, L. Ron Hubbard ... Scientologer tror blandt andet på, at vi alle bliver påvirket negativt af nogle væsener, kaldet thetanere, og vi kun gennem Scientologys lære kan gøre os fri af denne påvirkning. Dette og meget andet bliver klienterne på [K] angiveligt præsenteret for i forbindelse med behandlingen. Ifølge kritikerne bliver [K] nemlig brugt til at hverve nye medlemmer af bevægelsen.

[Klip fra Scientology film, hvor lederen udtaler sig om [K]]

...

Speak: [E] var medlem af Scientology i 19 år fra 1984 til 2003. Han var personalechef i Scientology Danmark, der er hovedsæde for Scientology i Europa. Derudover har han i årevis stået for Scientologys kommunikationsarbejde. Han mener, at videoen med Scientology lederen viser en klar sammenhæng mellem [K] og Scientology, selvom [K] afviser dette.

Interviewer: Og hvad er det, den [videoen] viser så?

[E], tidligere scientolog: Den viser bare den indiskutable sammenhæng mellem [K] og Scientology organisationen. Det er jo slet ikke til at tage fejl af. Men det ved vi også, os som har arbejdet i Scientology, at sådan er det, for os er det ikke noget nyt. Vi synes ikke det er mærkeligt eller underligt. Vi ved også godt, at [K] benægter det.

Speak: For at undersøge forbindelsen mellem [K] og Scientology tager vi til Connecticut i USA for at møde en afhoppet scientolog og tidligere leder af et [K] behandlingscenter.

...

[C], tidligere leder af [K]: Det er det [K] [center], jeg ledede, hvis program jeg hvervede folk til. Så snart de var klar, hvervede jeg dem til Scientology.

...

Interviewer [henvendt til [C]]: Hvor mange hvervede du [fra [K] behandlingscenter i Connecticut] til Scientology?

[C]: Jeg personligt hvervede nok 10-15 stykker.

Speak: Efter at [C] stoppede som leder for [K] centeret, fortsatte hun som højtstående medlem af Scientology kirken. Hun var medlem i 27 år, indtil hun forlod kirken i 2000. Hun arbejdede blandt andet som chef for Scientologys rehabiliteringsprogrammer og styrede dermed flere [K] centre. Og i 16 år var hun en del af O.S.A., der almindeligvis bliver betegnet som Scientology kirkens egen efterretningstjeneste.

...

[C]: De er stadig i Scientology, dem jeg hvervede. Jeg er en af de få, der slap ud. Mig og min mand. Det er trist.

Speak: Én af dem, der herhjemme har oplevet et familiemedlem blive rekrutteret til Scientology gennem [K] programmet er "Laura". Hendes søn var stofmisbruger. Af frygt for chikane optræder moderen anonymt.

"Laura", mor til tidligere misbruger: Man går jo ud og forsøger at præsentere en løsning for mennesker, som i forvejen ligger ned, med psykiske lidelser antageligt og et ulykkeligt liv. Og det synes jeg ikke er fair.

Speak: Ifølge Laura kappede sønnen forbindelsen til familien efter at han gik ind i Scientology kirken.

...

Speak: Ifølge misbrugsekspert, Henrik Rindom, er stofmisbrugere ofte letpåvirkelige.

Henrik Rindom: Personer, der gennem længere tid har været i misbrug, og hvor verden er ved at styrte sammen, er fuldstændige hjælpeløs og fortvivlede over deres situation. Der er det meget let at hverve folk til snart sagt, hvad det skal være.

Speak: Tilbage til Connecticut i USA. Ifølge [C] har [K] et formål, de ikke taler højt om.

[C]: At introducere narkomaner for Hubbards metoder gennem [K] og i sidste ende at hverve dem til Scientology kirken.

Speak: Det bekræftes af afhopperen [E].

[E]: [K]s formål er, set fra organisationens synspunkt, todelte. Ét formål er: Penge i kassen. To: Hvervning af nye medlemmer.

Interviewer: På [K] Danmarks hjemmeside står, at den eneste sammenhæng mellem [K] og Scientology er, at de begge bygger på samme mands metoder, L. Ron Hubbards. Scientolog og leder af [K] Danmark, [B], fastholder dette over for 21 Søndag.

Interviewer: L. Ron Hubbard, det er det eneste link mellem [K] og Scientology?

[B]: Ja, det er det.

[E]: Nej, det er vrøvl, det er simpelthen løgn. Det er kun for at forsøge ikke at blive hægtet sammen med Scientology. Scientology er sådan et belastet ord.

Interviewer: Ifølge lederen af [K] Danmark, [B], har små 200 personer gennemgået [K] programmet i Danmark. Han ønsker hverken at svare på, hvor mange af dem, der efterfølgende er havnet i Scientology eller hvor mange af medarbejderne på [K], der er scientologer.

Interviewer: Vil du afvise, at der er folk, der er gået ind i Scientology efter at have gennemført [K] programmet?

[B]: Om jeg vil afvise det?

Interviewer: Ja.

[B]: Nej, det vil jeg da ikke. Jeg siger jo lige, at jeg selv er scientolog.

Interviewer: Er der flere ud over dig i Danmark, der er gået ind i Scientology efter at have været på [K]?

[B]: Ja, det er der da.

Interviewer: Hvor mange, altså, prøv at give et tal, er det hver anden der gennemfører eller er det alle, der gennemfører?

[B]: Jeg kan ikke sige, hvor mange det er. Altså, jeg fører ikke statistikker over, hvilken religion folk de beslutter sig for at have.

Studievært: ... Et par af landets største kommuner har lagt millioner af skattekroner i [K]s kasse for at få afvænnede stofafhængige borgere og ifølge de tidligere scientologer, er en del af disse kroner gået videre til Scientology. 21 Søndag har undersøgt kommunernes betalinger til [K] Danmark gennem de seneste seks år.

Speak: 21 Søndag har undersøgt kommunernes betalinger til [K] Danmark gennem de seneste fem år. Odense Kommunes borgere har betalt over 300.000 skattekroner til [K] Danmark for misbrugsbehandlinger.

...

Speak: Og Københavns Kommune har brugt næsten en million af skatteborgernes kroner på behandling af misbrugere på [K] Danmark.

...

Speak: Det er nemlig ikke alle skattekroneerne, der havner hos [K] Danmark. Af kontrakten her fremgår det, at [K] skal betale en licens på 10 % af det de tjener for at bruge L. Ron Hubbards metoder til afvænning.

[E]: For at få lov til at bruge Hubbards copyright'ede teknologi, så skal man betale det her.

Interviewer: Hvor ryger de hen?

[E]: De ryger op til toppen af Scientology systemet.

...

Speak: [K] skal altså betale 10 % af deres indtægter i licens for at bruge Scientology stifteren L. Ron Hubbards metoder, men i [K]s regnskab står der ingen udgifter til licens.

[I [K] Danmarks regnskab udpeger [C] en udgiftspost på henholdsvis 194.596 og 177.144 kroner til [K] Europa.]

Speak: I 2005 og 2006 betalte [K] Danmark hvert år næsten 200.000 kr. til [K] Europa. Ifølge de to tidligere scientologer, ser pengestrømmen sådan her ud [et pyramidediagram viser pengestrømmen]: [K] Danmark betaler til [K] Europa, som betaler til [K] International. Herfra går pengene videre til den Scientology styrede organisation ABLE [Association for Better Living and Education]. Og herfra havner pengene hos Scientologys øverste ledelse.

...

Speak: [K]s danske leder, [B], benægter, at de betaler licens, der går til Scientology.

Interviewer (over telefonen): Og de penge, der går fra jer til [K] Europa. Hvad er det for nogen penge?

[B]: Det er til ekstern konsulentbistand og til uddannelse af medarbejdere.

Interviewer: Fordi I betaler ikke licens for at bruge?

[B]: Vi betaler ikke licens.

Interviewer: I betaler ikke licens for at bruge L. Ron Hubbards metoder?

[B]: Vi giver kun penge til [K] Europa for at få uddannet personale og for at få ekstern konsulentbistand.

[C]: De skjuler det i konsulentbistand. Skattepenge går til Scientology. De ryger gennem et indviklet system, så man tror, de ikke gør det. Men det er sådan, det fungerer, for det kræver Scientology.

David Miscavige, leder af Scientology (klip fra intern Scientology reklamefilm): Narkomanerne er ikke fortabte og uhelbredeligt syge pga. en genetisk defekt. Derfor har vi dannet [K] og støtter åbningen af nye centre.

..."

[K] Danmark anmodede ved brev af 25. februar 2009 Danmarks Radio om at bringe følgende genmæle:

"DR 21 Søndag bragte den 2. februar 2009 en udsendelse vedrørende narkoafvænningscenteret [K], hvor der bl.a. blev vist et diagram, som skulle illustrere, at der flyder penge fra [K] til Scientology. Dette diagram er usandt, idet der ikke forekommer en sådan pengestrøm. DR 21 Søndag havde baseret sin præsentation på to tidligere scientologers udsagn, men de havde ikke nogen forudsætning for at komme med disse udsagn. Ingen af dem har nogensinde været ansat på [K] centeret i Danmark og yderligere ligger deres ansættelser i Scientology kirken henholdsvis 26 og 22 år tilbage og er fra før det tidspunkt, hvor den nuværende struktur indenfor [K] netværket blev oprettet. Yderligere var præsentationen af [K]s metoder misvisende, da en lille del af programmet, saunaprogrammet, blev præsenteret som om det er den afgiftning, de nyankomne narkomaner gennemgår. Det er det ikke, de studerende på [K] gennemgår først saunaprogrammet ca. en måned efter, de er startet på programmet, og saunaprogrammet udgør tidsmæssigt en meget lille del – ca. 20-30 dage – af hele programmet på 6-9 måneder. Endelig er [K] programmet et 100 % medicinfrat uddannelsesprogram, mens psykiater Henrik Rindom, der kommenterede på [K]s

metoder i 21 Søndag, er ekspert på medicinsk behandling af narkomaner og intet kendskab har til [K]s metoder eller resultater, da dette ligger helt uden for hans ekspertområde.”

Danmarks Radio afviste ved brev af 19. marts 2009 at bringe et genmæle.

Kommunernes Landsforening udgiver magasinet ”Danske Kommuner” og står for hjemmesiden ved samme navn. Danskekommuner.dk bragte den 20. april 2009 en artikel under overskriften ”*Kommune frikender [K]*” og underoverskriften ”*Behandlingsstedet [K] på Vestsjælland støtter ikke Scientology bevægelsens eller den internationale organisation [K] Europa. Det konkluderer Holbæk Kommune efter undersøgelse*”. Af artiklen fremgik følgende:

”Behandlingsstedet [K] i Skellingsted ved Holbæk har rødder i den nyreligiøse bevægelse Scientology. Det ligger fast, men efter en grundig undersøgelse af behandlingsstedets regnskaber konkluderer Holbæk Kommune, at der ikke bliver sendt offentlige midler til den omstridte sekt.

[K] kom tidligere på året under anklage, da behandlingsstedet i et tv-program blev beskyldt for at støtte både Scientology og [K] Europa med penge, der skulle bruges til behandling af stofmisbrugere. Men det er altså ikke tilfældet, lyder det fra afdelingsleder Lis Dalsgaard fra Holbæk Kommunes socialcenter.

- Vi har fået alle de bilag, som vi har brug for, og vi har holdt møder med [K] og [K] Europa. Og økonomisk ser det ikke ud til, at der er noget som helst at komme efter, siger hun til Nordvestnyt.dk.

Ifølge kommunens undersøgelse er behandlingsstedet ikke direkte forbundet med Scientology, selvom leder [B] er scientolog.

- Det har han lov at være. Men behandlingsstedet er ikke medlem af Scientology kirken, og stedet har ansatte, der ikke er medlem af Scientology. Det er vi slet ikke spor i tvivl om, understreger Lis Dalsgaard.”

Af opslagsværket Wikipedia.org fremgår bl.a. følgende vedrørende ABLE: ”Type: Promotes Scientologists ... Chairman of Religious Technology Center: David Miscavige”.

Af artiklen ”*Scientology link to public schools*” skrevet af Nanette Asimov, journalist på San Francisco Chronicle, offentliggjort på SFGate.com den 9. juni 2004 fremgår bl.a. følgende:

”A popular anti-drug program provided free to schools in San Francisco and elsewhere teaches concepts straight out of the Church of Scientology, including medical theories that some addiction experts described as ”irresponsible” and ”pseudoscience”.”

2 Parternes synspunkter

2.1 [K] Danmarks synspunkter

[K] Danmark har navnlig anført, at der er bragt ukontrollerede og urigtige oplysninger i udsendelsen som anført i genmæleteksten af 25. februar 2009.

[K] Danmark har herudover anført, at behandlingsstedet er en selvstændig juridisk person, der er økonomisk uafhængig. Centeret modtager forskellige donationer, herunder fra Scientology kirken. [K] Danmark har et pædagogisk samarbejde med andre afvænningscentre, der anvender metoden, men det er ikke korrekt, at stedet sender ”en del af overskuddet videre til Scientology”. [K] Europa har oplyst, at man bl.a. modtager ydelser fra [K] International, der igen modtager ydelser fra ABLE International. Der går ikke penge til Scientology kirken. *Eneste* bevis for udsagnet er udtalelser fra [E] og [C], der begge er ex-scientologer og kendt for deres kritiske holdning over for kirken. Kilderne har ikke kendskab til pengestrømmene, og Danmarks Radio har ikke forsøgt at få verificeret kildernes påstande.

[K] Danmark har videre anført, at det er fordrejende at fremstille [K] programmet som værende saunaprogrammet. Bogen ’Purification Rundown’, der vises for Henrik Rindom, er ikke repræsentativ for, hvad [K] går ud på. Andre eksperter er kommet frem til, at det er muligt at rense giftstoffer ud af kroppen ved hjælp af L. Ron Hubbards metoder, ligesom antallet af permanent stoffrie vidner om programmets virkning. Der er metodefrihed ved afvænnning af narkomaner. I udsendelsen er medtaget udtalelser fra

[D], der end ikke gennemførte programmet. Der er ingen samtale med blot én af de personer, der har gennemført programmet og som efter flere år fortsat er ude af deres misbrug.

[K] Danmark har endelig anført, at Danmarks Radio arbejdede på udsendelsen i tre måneder, men at mediet først den 28. januar 2008 (fire dage før udsendelsen) kontaktede [B]. [K] blev forevist traileren, men de egentlige beregninger, diagrammer og udsagn, der underbyggede de ukorrekte udsagn, blev ikke forelagt. [B] blev ringet op og stillet en række spørgsmål over telefonen vedrørende behandlingsmetoderne og økonomien. Efterfølgende fik han at vide, at hvis han ikke ønskede at deltage i udsendelsen (i et båndet interview) ville de udtalelser, han havde givet over telefonen, blive brugt. [B] blev nægtet at deltage via et live telefoninterview. Han understregede, at han ikke havde givet tilladelse til, at udtalelserne kunne anvendes.

2.2 Danmarks Radios synspunkter

Danmarks Radio har anført, at to tidligere højtstående scientologer anklager [K] for at kanalisere en del af deres indtægter videre til Scientology. Ifølge [K] Danmarks regnskaber går en del af pengene fra [K] Danmark til [K] Europa. De tidligere scientologer, [E] og [C], fortæller uafhængigt af hinanden, at en del af de penge igen går videre til [K] International og videre til ABLE, hvorfra en del går videre til ledelsen i Scientology. En kontrakt mellem ABLE og [K] viser, at [K] behandlingscentre forpligter sig til at betale 10 % af deres indtægter til ABLE eller [K] International.

Danmarks Radio bad rusmiddel ekspert Henrik Rindom og klinisk overlæge Christian Hvidt om at sætte sig ind i [K]s afvænningsmetode. De understreger, at der ikke er videnskabeligt bevis for at sige, at afvænningsmetoden har nogen effekt.

Danmarks Radio kontaktede [K]s leder den 28. januar 2009 kl. 16.30. Journalisten præsenterede sig ved begyndelsen af samtalen som journalist fra Danmarks Radio 21 Søndag. [B] var derfor bekendt med, at han udtalte sig til en journalist, og at det dermed måtte forventes, at udtalelserne ville kunne citeres i udsendelsen. I den forbindelse fik han forelagt udsendelsens kritikpunkter, herunder pengestrømmen og licensen på 10 % samt behandlingens effektivitet. Han fik både da og senere i forløbet mulighed for at besvare kritikken. Der er ikke udarbejdet en trailer til udsendelsen, hvorfor klager angiveligt har set introduktionen til indslaget. Forelæggelsen er opfyldt og dette med en rimelig frist.

[B] tilbød den 31. januar 2009 at medvirke direkte. Det blev afvist af redaktøren på 21 Søndag, der ikke ville løbe risikoen for et teknisk nedbrud i forbindelse med et direkte interview og samtidig afskrive sig muligheden for at kunne redigere interviewet. [B] blev derfor tilbudt at blive interviewet forskudt. Dette afslog [B], og den bandede telefonsamtale blev derfor bragt.

Danmarks Radio har herudover anført, at omtale/oplysninger tilvejebragt efter indslaget er sagen uvedkommende.

3 Pressenævnets begrundelse og afgørelse:

I sagens behandling har følgende nævnsmedlemmer deltaget:

Thomas Rørdam, Jan Kristensen, Lene Sarup og Otto Juhl Nielsen.

Det følger af de vejledende regler for god presseskik, at det er massemediernes opgave at bringe korrekt og hurtig information. Så langt det er muligt, bør det kontrolleres, om de oplysninger, der gives, er korrekte, herunder ved forelæggelse for den pågældende.

Efter det oplyste er Scientologys grundlægger, L. Ron Hubbard, ophavsmanden til principperne i [K] metoden. Klager har oplyst, at [K] Danmark har modtaget donationer fra Scientology, ligesom det af reklamefilmene fra Scientology fremgår, at Scientology støtter åbningen af nye [K] centre. Af [K] Danmarks regnskaber fremgår, at behandlingscentret i 2005 og 2006 betalte penge til [K] Europa. Lederen af [K] Danmark, [B], er scientolog og har oplyst, at et antal personer, som har modtaget behandling i [K] Danmarks behandlingscenter, efterfølgende har tilsluttet sig Scientology.

Pressenævnet finder, at der har været tilstrækkeligt belæg for, at Danmarks Radio i udsendelsen fremhævede en forbindelse mellem [K] organisationerne og Scientology. Nævnet finder imidlertid, at der ikke alene ved udsagnene fra [E] og [C] er tilvejebragt dokumentation for, at Scientology har modtaget penge fra [K] Danmark via [K] Europa, [K] International og ABLE. Nævnet finder det beklageligt, at Danmarks Radio ikke indhentede yderligere dokumentation for den påståede pengestrøm. Under hensyn til, at det fremgår af udsendelsen, at dokumentationen for pengestrømmen er udsagnene fra [E] og [C], og at [K] Danmark ved [B] i udsendelsen fik lejlighed for at imødegå beskyldningerne, udtaler nævnet ikke kritik af Danmarks Radio for ikke at kontrollere beskyldningerne yderligere.

Det lægges til grund, at Danmarks Radios journalist inden telefoninterviewet den 28. januar 2009 med [B] præsenterede sig og oplyste, at han ringede som journalist fra Danmarks Radio. Da lydoptagelser i dag anses som et almindeligt journalistisk arbejdsredskab, finder nævnet ikke grundlag for at kritisere, at interviewet med klager blev optaget og anvendt i udsendelsen, uden at journalisten gjorde opmærksom på det.

[B] blev senere tilbudt at medvirke i et nyt båndet interview, men afslog tilbuddet, da han alene ønskede at medvirke i et direkte interview. Nævnet finder herefter heller ikke grundlag for at kritisere Danmarks Radio for ikke at have givet [K] Danmark tilstrækkelig mulighed for at komme til orde med henblik på kommentering af beskyldningerne i udsendelsen.

Pressenævnet finder, at udsendelsen kan give det fejlagtige indtryk, at behandlingen på [K] Danmarks behandlingscenter alene består i saunaprogrammet. Da saunaprogrammet imidlertid udgør en væsentlig del af behandlingsprogrammet og må anses for at være kontroversielt, finder nævnet, at der ikke er tilstrækkeligt grundlag for at udtale kritik af Danmarks Radio for at fokusere på saunaprogrammet uden at omtale andre dele af behandlingsprogrammet.

Nævnet finder, at Danmarks Radio heller ikke i øvrigt har tilsidesat god presseskik.

Det følger af medieansvarsloven § 36, stk. 1, at anmodning om genmæle i massemedierne over for oplysninger af faktisk karakter, som er egnet til at påføre nogen økonomisk eller anden skade af betydning, og som er blevet bragt i et massemedie, skal tages til følge, medmindre oplysningernes rigtighed er utvivlsom.

Pressenævnet finder det ikke dokumenteret som utvivlsomt rigtigt, at der er betalt penge fra [K] Danmark til Scientology, og da udsagnet kan være egnet til at påføre [K] skade af betydning, er klager som udgangspunkt berettiget til et genmæle heroverfor. Pressenævnet finder imidlertid, at klagers genmæletekst vedrørende forholdet blot er en gentagelse af de synspunkter, som [K] Danmarks leder [B] fremkom med i udsendelsen. [B] er således citeret for at sige, at [K] Danmark ikke betaler licens, der går til Scientology, og at de penge, der er betalt til [K] Europa, vedrører konsulentbistand og uddannelse af personale. [K] Danmark er derfor ikke berettiget til at få bragt et genmæle over for oplysningen om betaling af penge til Scientology.

Nævnet finder heller ikke grundlag for at fastslå, at [K] Danmark på andre punkter har krav på genmæle.

Afgjort den 25. juni 2009